

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าสภาพของสังคมและบ้านเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ด้าน ในด้านการศึกษานั้นก็เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่ได้เปลี่ยนไป เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ระบบการเรียนการสอนและการวัดผล เป็นต้น

การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบันจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรระดับต่าง ๆ ให้เหมาะสมโดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา เพราะการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดเพื่อปวงชน และเป็นการศึกษาระดับเดียวกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับ ทั้งยังเป็นบันไดที่จะก้าวไปสู่การศึกษาระดับสูง ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีเกียรติในสังคม รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้อนุมัติเงินงบประมาณเป็นจำนวนมากแก่หน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อกำเนินการศึกษาระดับนี้

เนื่องจากสภาพของสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลง จึงเป็นสาเหตุให้หลักสูตรฉบับปี พุทธศักราช 2503 ได้รับความวิพากษ์วิจารณ์มาก ดังนั้นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2515 จึงได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับ 2503 ขึ้น โดยคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลปรากฏว่าได้พบข้อบกพร่องหลายประการ เช่น หลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายไว้กว้างและมากเกินไปเกินกว่ากำลังครูที่สามารถจะนำไปปฏิบัติได้ อีกทั้งยังเป็นสาเหตุเกินไป ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย ไม่สอดคล้องกับวิถีภาวะของเด็ก หลักสูตรมีลักษณะเป็นเค้าโครงสำหรับนำไปเขียนแบบเรียนมากกว่าจะเป็นหลักสูตรที่แท้

จริง เพราะมีข้อกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการวัดผลไว้ หลักสูตรมุ่งเน้นความรู้ลึกและค่านิยมต่าง ๆ แต่แบบเรียนและกระบวนการเรียนมุ่งเน้นด้านความรู้ และเป็นความรู้ประเภท "รู้ไว้ใช้ว่า" ซึ่งหาได้เป็นความรู้ที่มีส่วนพัฒนาระบบความคิดหรือสามารถนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิตให้มีความสุขได้ไม่ นอกจากนั้นเนื้อหาในหลักสูตรไม่มีลักษณะจบในตัวเอง แต่เป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนได้พื้นฐานความรู้เพื่อเรียนต่อในชั้นสูงต่อไป อันสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพราะผู้เรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป ดังนั้นความรู้ที่ได้จึงเป็นการสูญเปล่า หลักสูตรจึงไม่บรรจุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร¹

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้เอง จึงได้เริ่มมีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาชั้น หลักสูตรประถมศึกษาคือ หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2521 ซึ่งถือกันว่าเป็นแนวใหม่ มีความเหมาะสมกับกาลสมัย การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบเพราะการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ เพียงบางจุดไม่อาจแก้ปัญหาทางการศึกษาได้อย่างจริงจัง และจุดสำคัญในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ก็คือ กระบวนการเรียนการสอน นั่นก็คือทั้งครูและนักเรียนจะต้องมีบทบาทที่แตกต่างไปจากเดิมนั้นเอง หลักสูตรฉบับใหม่นี้เริ่มประกาศใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 และจะประกาศใช้ในชั้นถัดไปในปีการศึกษาต่อไปจะชั้นจนครบ 6 ปี

หลักสูตรใหม่เป็นอย่างไร

การศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตร 2521 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดี ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข²

¹ กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์, 2520), หน้า 4-5.

² เล่มเดียวกัน, หน้า 11.

หลักสูตรใหม่มีหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้าง เอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นนั้นได้ด้วย

เนื่องจากการศึกษาตามหลักสูตรใหม่มีลักษณะจับในตัวเอง กล่าวคือเมื่อผู้เรียนเรียนจบแต่ละตอนของการศึกษาแล้วจะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ การจัดเนื้อหาสาระจึงต้องมุ่งให้สัมพันธ์กับปัญหาและสภาพจริงให้มากที่สุด ดังนั้นโครงสร้างเนื้อหาสาระจึงไม่แบ่งแยกเป็นรายวิชา แต่จะจัดรวมเนื้อหาเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มประสบการณ์ และจัดการเรียนการสอนให้มีการผสมผสานกันในระหว่างกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ให้มากที่สุด ให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง โดยให้ความสำคัญเท่า ๆ กันระหว่างภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี เพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหามากกว่าการเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น¹ มวลประสบการณ์(Blocks of Experience) ที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มี 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิต และสังคม กล่าวถึงปัญหา และความต้องการ ของมนุษย์ในค่านต่าง ๆ เพื่อการดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน

¹กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การทหารราบ, 2521), หน้า 30.

และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ¹

โดยเหตุที่หลักสูตรนี้ของกรมที่จะจัดหมวดประสบการณ์ให้ยึดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็กจึงได้จัดเนื้อหาสาระเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ประถมปีที่ 1 - 2 ประถมปีที่ 3 - 4 และประถมปีที่ 5 - 6 และการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ หลักสูตรกำหนดใช้เวลา 6 ปี แต่ให้สามารถเรียนรู้ได้เท่ากับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ 7 ปี โดยการเพิ่มเวลาเรียนในรอบปีจาก 180 วัน เป็น 200 วัน หรือไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง

หลักสูตรใหม่เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ ผู้สอนจะฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้าอภิปราย ทำงานเป็นกลุ่ม สืบสวนสอบสวน โดยครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้แสดงมาเป็นผู้กำกับ การแสดงแทน²

* การบูรณาการในหลักสูตรใหม่

ถ้าพิจารณาคูเจตนารมณ์ของหลักสูตรเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้การสอน จะพบว่า มีแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้มีความสัมพันธ์กันในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยใช้วิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามโครงการสร้างเนื้อหาสาระ 4 กลุ่มประสบการณ์ จึงต้องให้มีลักษณะผสมผสานที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้จากโรงเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้

¹ กิริติ ศรีวิเชียร, "ความเป็นมาและโฉมหน้าใหม่ของหลักสูตรประถมศึกษา 2521" ในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : สारวมวลชน, 2520, หน้า 19-20.

² กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพหุศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การทหารราบ, 2521), หน้า 37.

เพราะการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งในชีวิตจริงของมนุษย์นั้นเราจะไม่ใช้ประสบการณ์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นเครื่องมือเสมอไปก็หาไม่ หากต้องใช้ความรู้จากประสบการณ์ทุกกลุ่มผสมผสานกันจึงจะสำเร็จ ฉะนั้นครูจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำลองจากชีวิตจริงให้เด็กได้สัมผัสให้เด็กได้เรียนรู้ปัญหา และวิธีแก้ปัญหาคด้วยตนเอง นั่นคือการจัดกิจกรรมเนื้อหาในมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืน สมดุลย์เป็นเนื้อหาเดียวกันแลนำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะการจัดอย่างนี้เรียกว่า "เอาความรู้หรือประสบการณ์มาบูรณาการกัน"¹

การบูรณาการในหลักสูตรใหม่ก็คือ การนำเอาเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มาจัดเนื้อหาที่สามารถนำมาสอนให้สัมพันธ์กันใหม่เป็น 7 หัวเรื่องใหญ่ คือ²

1. ตัวเรา
2. บ้านนาอยู่
3. โรงเรียน
4. ชุมชน
5. สิ่งแวดล้อม
6. ชาชาติไทย
7. ชาวและเหตุการณ์-วันสำคัญ

ถ้าเนื้อหาใดที่ไม่สามารถนำมาหลอมหรือนำไปบูรณาการได้ ก็ให้แยกสอนต่างหาก เรียกว่ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่พลศึกษา คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์ จริยศึกษา งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ เป็นต้น

¹ สมพงษ์ พงษ์สุรย์, "บูรณาการอะไรกันแน่," วิทยาสาร 29(เมษายน 2521):19

² เพ็ญศรี ประทับสุข, "ปัญหาการเรียนการสอนบูรณาการและแนวปฏิบัติ,"

เมื่อหลักสูตรใหม่มีลักษณะการจัดโครงสร้าง เนื้อหา เป็นแบบเอาความรู้หรือประสบการณ์มาบูรณาการกันแล้ว กรมวิชาการจึงได้เชิญผู้รู้ในวงการประถมศึกษามาจัดทำแผนการสอนขึ้นให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร เรียกว่าแผนการสอนบูรณาการ แผนการสอนบูรณาการก็คือ แผนการสอนที่นำเอากลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม 2-3-4 มาสัมพันธ์กันให้มากที่สุดโดยยึดเอาเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นศูนย์กลาง การทำแผนบูรณาการนั้นได้ยึดเอากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นหลัก แล้วนำเอากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมาผนวกเข้าให้ผสมผสานกลมกลืนกันมากที่สุด และได้จัดทำเรื่องที่จะให้เด็กเรียนเสียใหม่จากใกล้ตัวไปหาไกลตัว เป็น 7 เรื่องด้วยกันคือ ตัวเรา บ้านเรา อยู่ โรงเรียน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และข่าวเหตุการณ์วันสำคัญ¹

สรุป

เมื่อหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน การสอนตามแผนบูรณาการนี้ ไม่มีหนังสือแบบเรียนให้เหมือนกลุ่มทักษะ ซึ่งแยกออกเป็นแบบเรียนภาษาไทยและแบบเรียนคณิตศาสตร์ กลุ่มบูรณาการไม่ได้แยกออกเป็นรายวิชาอีกทั้งยังไม่มีแบบเรียนประกอบให้อีกจึงเป็นปัญหาว่าเมื่อครูอ่านแผนการสอนบูรณาการแล้วจะสอนได้ตามที่แผนกำหนดให้หรือไม่ และเมื่อสอนหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการสื่อนั้นแล้วจะเกิดผลต่อเด็กดังที่คาดหวังหรือไม่เพียงใด ผู้วิจัยเคยได้ยื่นครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรใหม่กล่าวว่า "ชั่วโมงวิชาบูรณาการไม่มีหนังสือเรียนไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร วิชาบูรณาการทำไมมีอุปกรณ์มากจึงทำไมทันกับการสอนในแต่ละครั้งเลย เนื้อหาในกลุ่มบูรณาการนี้น้อยแต่ให้เวลามากสอนจบเร็วเสร็จแล้วเวลาเหลือไม่ทราบจะให้เด็กทำอะไรดี..... และ ฯลฯ" ซึ่งคำกล่าวของครูเหล่านี้เป็นแรงคลุใจให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจเห็นใจและต้องการจะศึกษาว่า กลุ่มบูรณาการนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร และในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการเหล่านี้เป็นปัญหาแก่ครูผู้สอนเพียงใด ในลักษณะใด

¹กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการให้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การทหารราบ, 2521), หน้า 42 - 43.

เนื่องจากในบรรดากิจกรรมต่าง ๆ ที่นำหลักสูตรไปใช้ การสอนของครูนับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดจนมีผู้กล่าวว่า "การสอนเป็นหัวใจในการนำหลักสูตรไปใช้"¹ ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเรียนรู้ของเด็กจะบังเกิดผลหรือล้มเหลวอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูเป็นประการสำคัญ เพราะการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน² การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งตรงไปที่ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เพิ่งเริ่มสอนตามหลักสูตรใหม่เป็นปีการศึกษาแรก เพื่อสำรวจปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรใหม่ โดยมุ่งประเด็นสำคัญไปที่เนื้อหาตามแผนการสอนฉบับบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ ด้วยการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงที่ครูแต่ละคนกำลังประสบอยู่ แล้วนำมาวิเคราะห์เสนอผลออกมาในรูปแบบของงานวิจัยโดยตรง

อนึ่ง การที่ผู้วิจัยเลือกวิจัยปัญหาการเรียนการสอนในจังหวัดนครราชสีมา ก็เพราะเป็นจังหวัดที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ และสามารถที่นำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการสืบต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการสะดวกในเรื่องการดำเนินงานและเก็บข้อมูลอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัด ในจังหวัดนครราชสีมา ในด้านความคิดรวบยอดหรือหลักการ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม การเรียน สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล

¹วิชัย ราษฎร์ศิริ, "คำแนะนำในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521,"
วิทยาสาร 29 (กุมภาพันธ์ 2521) : 64

²ใหญ่ชัย จันทยศ, "พิษการสอนเรื้อรังของครูหลักสูตรใหม่," วิทยาสาร
29 (สิงหาคม 2521) : 12

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัดใน จังหวัดนครราชสีมา คือสังกัดกองการบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน กรมสามัญศึกษาและสังกัดเทศบาล

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัดในจังหวัด นครราชสีมา ส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการ ตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

2. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัดในจังหวัดนคร ราชสีมา มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แตกต่างกัน

ขอตกลงเบื้องต้น

1. ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดที่ใช้เป็นตัวอย่าง ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริงทุกประการ และถือว่า ข้อมูลที่ได้เป็นสภาพปัญหาของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนครราชสีมาโดยเฉพาะไม่ หมายรวมไปถึงจังหวัดอื่นและครูที่สอนในระดับชั้นอื่น

2. เรื่องที่วิจัยจำกัดอยู่เพียงปัญหาการเรียนการสอนเฉพาะกลุ่มบูรณาการตาม หลักสูตรใหม่ ซึ่งระบุไว้ในแผนการสอนฉบับบูรณาการ 6 ด้านเท่านั้นคือ (1) ความเกิครวม ยอดหรือหลักการ (2) จุดประสงค์การเรียนรู้ (3) เนื้อหา (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผลจึงไม่อาจสรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้จะครอบคลุมถึงปัญหาทั้งหมดของการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ขอบเขตของการวิจัย

1 ตัวอย่างประชากรได้แก่ครูที่สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา และเทศบาลที่ไร้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทุกอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา จำนวนรวมทั้งสิ้น 405 คน

2 การสำรวจปัญหาการเรียนการสอนพิจารณาเฉพาะเนื้อหากลุ่มบูรณาการที่ปรากฏอยู่ในแผนการสอนฉบับบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งมี 6 ด้าน คือ (1) ด้านความคิดรวบยอด หรือหลักการ (2) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ (3) ด้านเนื้อหา (4) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (5) ด้านสื่อการเรียนรู้ (6) ด้านการวัดและประเมินผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทางด้านจุดมุ่งหมาย หลักการ เนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล

2 สร้างแบบสอบถามโดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการสอนกลุ่มบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และนำไปทดลองใช้กับครูที่สอนโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัดในจังหวัดนครราชสีมา ที่ไม่ใช้ตัวอย่างประชากรสังกัดละ 5 คน รวม 20 คน

3 นำปัญหาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบบสอบถามจะประกอบไปด้วย ลักษณะคำถาม 3 แบบ คือ (ก) แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ใช้ตามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน (ข) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้ตามความเข้าใจในหลักสูตรเกี่ยวกับ จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล (ค) แบบปลายเปิด (Open - ended) ใช้ตามปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการสอนกลุ่มบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

4 รวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามฉบับชั่วคราว

5 นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากรของโรงเรียนประถมศึกษา 4 สังกัด ในจังหวัดนครราชสีมา คือ สังกัดกองกลางบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา และ สังกัดเทศบาล สังกัดละ 4 คน รวม 16 สังกัด แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์

6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองกลางบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 310 คน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 40 คน กรมสามัญศึกษา 30 คน และ สังกัดเทศบาล จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 405 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling)

7 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) ของแต่ละสังกัด และเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละสังกัดในแต่ละด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Analysis of Variance: One-way Classification)

8 สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

- 1 เป็นแนวทางแก่คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการในการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2 เป็นแนวทางสำหรับการจัดอบรมและการนิเทศการสอนกลุ่มบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนครราชสีมา
- 3 เป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 4 เป็นประโยชน์ในการจัดเตรียมนักศึกษาฝึกสอนของสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูระดับประถมศึกษา

คำจำกัดความของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย

คำต่อไปนี้นี้อาจมีความหมายแตกต่างกันไปจากที่อื่น แต่ในการวิจัยนี้ขอจำกัดความหมายให้เป็นที่เข้าใจตรงกันดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มบูรณาการ หมายถึง เนื้อหาวิชาที่เกิดจากการนำเนื้อหาต่าง ๆ จากกลุ่มประสบการณ์ 3 กลุ่ม คือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมาสอนให้สัมพันธ์กัน โดยหลอมเข้าเป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน แล้วร่างเป็น 7 หัวเรื่องใหญ่ ๆ คือ

1. ตัวเรา
2. บ้านนาอยู่
3. โรงเรียน
4. ชุมชน
5. สิ่งแวดล้อม
6. ชาติไทย
7. ช่างเหตุการณ์ และวันสำคัญ¹

2. แผนการสอน หมายถึง บันทึกการสอนแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งจะประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ ความคิดรวบยอดหรือหลักการ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล

3. แผนการสอนบูรณาการ หมายถึง แผนการสอนที่นำมวลประสบการณ์ใน 3 กลุ่มมาผสมผสานกัน คือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ แล้วสร้างแผนการสอนเป็น 7 เรื่อง ได้แก่ (1) ตัวเรา

¹ เพ็ญศรี ประคัมสุข, "ปัญหาการสอนบูรณาการและแนวปฏิบัติ," วิทยาสาร 29(ตุลาคม 2521) : 14 - 15

- (2) บ้านน้ำอ้อย (3) โรงเรียน (4) ชุมชน (5) สิ่งแวดล้อม (6) ชาติไทย
(7) ชาวเหตุการณ์และวันสำคัญ

4 การบูรณาการ หมายถึง การทำให้เต็มหรือทำให้สมบูรณ์¹ ในที่นี้หมายถึง การบูรณาการใน 3 กลุ่ม (ยกเว้นกลุ่มทักษะ) ตั้งแต่ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่นำเสนอโดยหลอมให้ประสมกลมกลืนอย่างใกล้ชิดส่วน สมดุลย์ และนำไปสู่การแก้ปัญหาได้²

5 หลักสูตรเก่า หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2503

6 หลักสูตรใหม่ หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2521

7 คาบเวลา หมายถึง ระยะเวลาเรียนตามตารางสอน คาบเวลากาบหนึ่ง นายเท่ากับ 20 นาที

8 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง ครูประจำการที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา และสังกัดเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ศูนย์วิจัยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สาโรช บัวศรี, หนังสือความรู้สำหรับครู เรื่องบูรณาการ (กรุงเทพมหานคร :
รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2521), หน้า 3

²สัมพันธ์สุนทร อมรวิวัฒน์, หัวหน้าแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1 กุมภาพันธ์ 2522.